РЕЗЮМЕ НА ПРОЕКТ

„Жени и зависимости: данни, политики и професионален капацитет“

Организация: Фондация „Независима“
Програма: „Ценности“ 2026 – Български фонд за жените
Договор №: 26-PROP-001432
Продължителност: 16 месеца
Общо финансиране: 49 950 евро
Място на изпълнение: Габрово и София, с национален обхват на проучването и информационната кампания.

За проекта

Проектът „Жени и зависимости: данни, политики и професионален капацитет“ се реализира от Фондация „Независима“ по програма „Ценности“ на Българския фонд за жените и е насочен към преодоляване на липсата на национални данни, политики и услуги, съобразени със специфичните потребности на жените със зависимости в България.

Жените със зависимости остават недостатъчно видима и слабо изследвана група. Липсата на национални данни за техния профил, потребности и бариери пред достъпа до лечение и подкрепа затруднява разработването на адекватни политики и професионални практики. При жените зависимостите често са свързани с преживяно насилие, психични затруднения, бедност, социална изолация и отговорности по отглеждане на деца. Сред основните пречки пред търсенето на помощ са стигмата, страхът от осъждане или загуба на родителски права, недостатъчната координация между здравните и социалните институции и липсата на услуги, които съчетават подкрепа при зависимости, психично здраве и родителство.

Основната цел на проекта е да подобри разбирането и разпознаването на специфичните потребности на жените със зависимости чрез създаване на национални данни, разработване на практически насоки за специалисти и насърчаване на диалога между граждански организации, професионални общности и институции. Проектът поставя акцент върху достъпа до здравеопазване, равнопоставеността, недискриминацията и социалното включване, като прилага интерсекционален подход,

отчитащ влиянието на психичното здраве, майчинството, преживяното насилие, социално-икономическото положение и други фактори на уязвимост.

Основни дейности

Проектът обединява три взаимосвързани направления, които включват анализ на национални данни, представяне и обсъждане на резултатите и разработване на методическо ръководство за професионална работа с жени със зависимости.

1. Национално проучване и анализ на данните

Първото направление е свързано с обработката и анализа на данните от **първото национално проучване сред жени със зависимости в България**, реализирано от Националния център по обществено здраве и анализи (НЦОЗА) и Националния фокусен център за наркотици и наркомании (НФЦ). Въпросникът е разработен от НФЦ, а НЦОЗА осигурява достъп до жени от различни региони на страната, които ползват или са ползвали услуги, свързани със зависимости.

Проучването обхваща социално-демографските характеристики и семейната ситуация на участничките, психичното и физическото им здраве, репродуктивното здраве и майчинството, историята и моделите на употреба на психоактивни вещества, преживяното насилие и стигма, достъпа до лечение и институционалните бариери. Разглеждат се и непокритите потребности, свързани с психосоциална подкрепа, безопасност, родителство, жилищна стабилност и социално включване.

Фондация „Независима“ осигурява финансирането на експертния ресурс за статистическа обработка и анализ на събраните данни и изготвяне на аналитичен доклад. Докладът представя характеристиките, потребностите и бариерите пред жените със зависимости и включва препоръки за развитие на политики, услуги и професионални практики. Проучването се основава на принципите на доброволно участие, конфиденциалност, защита на личните данни и уважение към достойнството на участничките, като процесът е предварително съгласуван с Етичната комисия на НЦОЗА.

2. Представяне и популяризиране на резултатите

Второто направление е насочено към разпространението и практическото приложение на резултатите от националното проучване. Предвидени са информационни и комуникационни материали, които представят основните изводи и препоръки пред институции, професионални организации, доставчици на услуги, граждански организации, медии и широката общественост.

Дейността включва **пресконференция в София**, **регионална експертна дискусия в Габрово**, представяне на резултатите на **минимум три национални професионални форума** и **заключителна конференция в София** с участието на институции, специалисти, граждански организации и международни експерти. Информационната кампания има национален обхват и използва интернет страницата и социалните мрежи

на фондацията, публични събития, информационни материали и комуникационните канали на партньорските организации.

Чрез тези дейности проектът насочва вниманието към специфичните потребности на жените със зависимости и създава възможности за професионално и институционално обсъждане на резултатите от проучването и препоръките за подобряване на достъпа до подкрепа.

3. Разработване на методическо ръководство

Третото направление включва разработването на **методическо ръководство за работа с жени със зависимости в резидентни и нерезидентни услуги**, като водеща роля има Българската асоциация на специалистите по зависимости (БАСЗ), стратегически партньор по проекта.

Експертният екип на БАСЗ извършва преглед на европейските стандарти, препоръки и основани на доказателства добри практики в областта на зависимостите, психичното здраве и подкрепата за жени от уязвими групи. Резултатите от националното проучване се съпоставят с международния опит, за да бъдат разработени практически насоки, адаптирани към българската система и специфичните потребности на жените със зависимости.

Ръководството обхваща принципи за предоставяне на подкрепа, препоръчителни интервенции и насоки за координация между здравните, социалните и други услуги. Специално внимание се отделя на връзката между зависимостите, психичното здраве, преживяното насилие, майчинството, бременността, стигмата и достъпа до лечение и подкрепа. Документът подлежи на експертно съгласуване с международни специалисти и екипа, изготвил аналитичния доклад, като са предвидени две положителни становища от международни експерти и едно становище от експертната група.

Партньорства и сътрудничество

Проектът се изпълнява от Фондация „Независима“ в партньорство с **Българската асоциация на специалистите по зависимости (БАСЗ)** и в сътрудничество с **НЦОЗА, Националния фокусен център за наркотици и наркомании, Община Габрово и Dianova International**.

НЦОЗА и НФЦ имат основна роля в националното проучване и допринасят за анализа, интерпретацията и разпространението на резултатите. Община Габрово подкрепя местната координация и ангажирането на социални, здравни и общински услуги, а Dianova International съдейства за международната видимост на проекта и обмена на експертен опит, включително чрез международен тематичен уебинар с участие на представители на EUDA, UNODC, IFAD и други партньори.

В рамките на международното експертно сътрудничество е предвидено отправянето на покани към **д-р Гизела Хансен (Gisela Hansen) от Испания** и **д-р Федон Калотеракис (Phaedon Kaloterakis) от Гърция** за участие в разработването и

експертното обсъждане на препоръките и практическите инструменти. Тяхното включване е част от предвидения обмен на международен опит и добри практики при разработването на методическото ръководство.

Сътрудничеството между организациите и институциите обединява научни данни, професионален опит и международни практики, необходими за разработването и обсъждането на препоръки и практически инструменти за работа с жени със зависимости.

Очаквани резултати и устойчивост

Основните резултати от проекта включват създаване на база данни за жените със зависимости, аналитичен доклад с препоръки за развитие на политики и услуги, методическо ръководство за специалисти и представяне на резултатите чрез национални и регионални професионални събития и информационна кампания.

Създадените данни и аналитичният доклад предоставят основа за по-добро разбиране на характеристиките, потребностите и бариерите пред жените със зависимости, а методическото ръководство представлява практически ресурс за работа в резидентни и нерезидентни услуги. Резултатите и препоръките са предназначени за последващо използване от Фондация „Независима“, професионалните мрежи и институциите при развитието на политики, услуги и бъдещи инициативи.

Проектът надгражда дейностите по **„Застъпничество за жени със зависимости“**, подкрепен от Българския фонд за жените през 2026 г., в рамките на който фондацията участва в национален професионален форум, организира експертна дискусионна среща и сформира работна група за разработване на предложение за стандарт за качество на работата с жени със зависимости. Настоящият проект продължава тази работа чрез създаването на национални данни, анализ на потребностите и разработването на конкретни методически насоки, основани на научни доказателства и международни практики.

Финансиране: Проект „Жени и зависимости: данни, политики и професионален капацитет“ е с обща стойност **49 950 евро** и се реализира от Фондация „Независима“ по договор № **26-PROP-001432**, с финансовата подкрепа на Български фонд за жените по програма „Ценности“ 2026, в рамките на проект BIRDS in BG – 2 (№ 101184271), съфинансиран от Европейския съюз по програма „Граждани, равенство, права и ценности“ (CERV).

* С финансовата подкрепа на Български фонд за жените / Bulgarian Fund for Women и Европейски съюз. Изразените възгледи и мнения са единствено на автора(ите) и не отразяват непременно тези на БФЖ, ЕС, Генерална дирекция „Правосъдие и потребители“ на Европейската комисия или на ЕК. Нито БФЖ, нито ЕС, нито ЕК и нейните структури могат да бъдат държани отговорни за тях.